

Молдови, України, Естонії, Литви, Латвії. У Державній Думі присутня значна частина депутатів, які не визнають територіальної недоторканості і суверенітету цих республік. Вони блокують ратифікацію договорів з цими новими незалежними державами. Така поведінка привела до повного провалу російської політики на пострадянському просторі, що зумовило її до проявів прямої агресії проти названих держав. Реінтеграція Росії з Україною в найближчий час просто не мислима.

У сучасній геополітичній ситуації Росія не спроможна створити повноцінної системи безпеки навколо своєї території, залучивши до її участі провідні країни-сусіди (Китай, Туреччину, США, країни ЄС). Особливо слабо захищеною виглядає її територія за Уралом. Створюючи ОДКБ, Євразійський союз РФ обмежується частиною пострадянського простору. Проводячи конфронтаційну зовнішню політику, використовуючи енергетичні важелі у міждержавних стосунках для політичного тиску, застосовуючи військову силу для розрішення існуючих конфліктів, втручаючись у внутрішні справи суверенних держав Росія створює міжнародну напругу, тим самим роблячи умови та пришвидшуючи колективне об'єднання проти власних національних інтересів.

Література:

1. Zbigniew Brzezinski. The Grand Chessboard. – New York? 1998. – P. 210.
2. Kissinger H. Diplomacy. – New York, 1994. – P. 816–817.
3. Арбагов А. Г. Национальная идея и национальная безопасность. Мировая экономика и международные отношения. – 1998. – № 5. – С. 5–21, № 6 – С. 5–19.
4. Внешняя политика и безопасность современной России. 1991–2002. Хрестоматия в четырех томах / Редактор-составитель Т. А. Шаклеина. Том II. Исследования. М.: Московский государственный институт международных отношений (У) МИД России, Российская ассоциация международных исследований, АНО «ИНО-Центр (Информация. Наука. Образование.)», 2002. – 446 с., С. 246.

Мателешко Ю. П.

КАРПАТСЬКИЙ ЄВРОРЕГІОН: ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ (ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ)

Пік вивчення Карпатського євро регіону (далі – КЄ) припадає на першу половину 2000-х рр., після чого активність досліджень знижується, так само як і діяльність самої асоціації. На думку більшості науковців, можливості транскордонної співпраці в рамках КЄ залишилися у багатьох випадках нереалізованими [9, с. 41; 18, s. 83-85; 1; 10, с. 125; 13; 4, с. 186; 11; 5, с. 81; 15]. Це, у свою чергу, об'єктивно знижує кількісні та якісні показники досліджень євро регіону.

До головних стримуючих чинників діяльності асоціації в першу чергу відносять фактори системного характеру. З-поміж них чималу роль, як вважає В. Приходько, відіграв різний рівень реформування в країнах, прикордонні адміністративно-територіальні одиниці яких входять до євро регіону. Ринкова економіка і не реформоване, з адміністративним втручанням, господарство мають замало спільного. На такій базі, на думку науковця, неможливо створити дієву систему економічних взаємозв'язків,

які б вели до формування цілісного міжнародного транскордонного регіону [4, с. 185-186]. В. Горбовий та Г. Литвин серед основних проблем виділяють нерівномірний рівень розвитку та різні системи адміністративно-територіального устрою в учасників КЄ [1]. Як вважає Н. Мікула, відсутність системотворчих факторів для такої структури як Карпатський єврорегіон, спільних проблем для п'яти країн одразу, є однією з головних причин недостатньої активності асоціації [10, с. 125]. Натомість, на думку польських науковців, системна відсутність можливостей громад брати участь в управлінні єврорегіоном (криза участі та ідентифікації) є найгострішою формою функціональної неефективності КЄ [18, с. 84-85].

Також науковці виділяють наступні проблеми в діяльності асоціації:

- занадто великий територіальний масштаб асоціації, що спричиняє труднощі у багатосторонніх контактах в рамках єврорегіону [1; 5, с. 81; 21; 15];

- криза представництва, зумовлена тим, що в Раді єврорегіону засідають по три представники з кожної країни (це позбавляє представництва деяких її членів, викликає брак зацікавленості активною діяльністю, призводить до внутрішніх конфліктів) [18, с. 84];

- надмірна політизація КЄ, наслідком якої стало залучення до транскордонних ініціатив центральних урядових структур більшою мірою, ніж місцевих органів влади та громад [5, с. 81; 15; 10, с. 125-126];

- відсутність уніфікованих джерел фінансування [1], а також труднощі фінансового забезпечення спільних проектів [2, с. 8; 21; 14, с. 68];

- неузгодженість у митному і податковому законодавстві країн-учасниць Карпатського єврорегіону [2, с. 8; 3, с. 160-161];

- низька концентрація капіталу у прикордонних регіонах України [2, с. 15] та майже нульовий рівень українських інвестицій у прикордонні держави [2, с. 13; 10, с. 126];

- недостатня фахова підготовка управлінських кадрів, часта зміна керівництва, значний суб'єктивний фактор у прийнятті рішень щодо діяльності КЄ [10, с. 126];

- вирішення спільних питань, що виникають на суміжних територіях, здебільшого, у рамках двосторонніх відносин [10, с. 126; 1];

- національні та етнічні проблеми, які заважають стабільному розвитку єврорегіону [16, с. 440-443; 19, с. 552-554];

- недостатнє висвітлення діяльності КЄ у засобах масової інформації, на веб-сторінках обласних державних адміністрацій або обласних рад [10, с. 126].

Особливістю багатьох досліджень є підміна діяльності асоціації транскордонним співробітництвом, що виявляється в ототоженні Карпатського єврорегіону (міжрегіональної асоціації) з Карпатським регіоном (політико-економіко-географічним утворенням) [16, с. 439; 7; 12; 6; 19; 20; 17, р. 40-80, 116-158]. Ця проблема характерна навіть для деяких дисертацій, в одній з яких авторка, поставивши завдання спрогнозувати перспективи подальшого розвитку Закарпатської області в рамках функціонування КЄ [8, с. 5], фактично проаналізувала можливості та перспективи економічної співпраці Закарпаття з сусідніми країнами в

рамках транскордонного співробітництва. Нечіткі межі, або ж підміна об'єкту дослідження є методологічною помилкою, яка істотно впливає на кінцеві результати наукової роботи.

Отже, проблеми вивчення Карпатського єврорегіону пов'язані в першу чергу із відносно низьким рівнем активності цієї міжрегіональної асоціації, яка об'єктивно знижує актуальність та перспективність таких досліджень. Іншим серйозним негативом є наявність чималої кількості праць, в яких питання діяльності КЄ підмінюються транскордонним співробітництвом у рамках Карпатського регіону. Плутанина в об'єктах вивчення нівелює специфіку єврорегіональних досліджень, що загалом знижує якість наукових праць.

Література:

1. Горбовий В. Системні проблеми Карпатського єврорегіону та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / Володимир Горбовий, Галина Литвин // Транскордонне співробітництво на нових східних кордонах ЄС: матеріали міжнародної конференції (15-16 квітня 2009 р., м. Ужгород). – Ужгород: Ліра, 2009. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/book/Mitryaeva2009/20.pdf>
2. Дацків Р. М. Транскордонні економічні зв'язки Карпатського Єврорегіону та їх ефективність: автореф. дис... канд. екон. наук: спец. 08. 05. 01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини» / Р. М. Дацків. – К., 1999. – 19 с.
3. Жулканич О. Регіон в системі зовнішньоекономічних відносин / Олександр Жулканич. – Ужгород: Мистецька лінія, 2001. – 200 с.
4. Карпатський єврорегіон і його роль в умовах розширеного ЄС / А. Панов, В. Приходько, І. Огнівець та ін. // Регіональна політика ЄС після його розширення: Аналітичні оцінки. – Ужгород: Ліра, 2004. – С. 175-240.
5. Кіш Є. За стандартами транскордонної взаємодії / Єва Кіш // Політика і час. – 2003. – № 10. – С. 79-84.
6. Кундрик В. А. Економіко-екологічний потенціал Карпатського Єврорегіону (Закарпатський аспект) / Кундрик В. А. // Країни Центрально-Східної Європи в умовах глобалізації: історико-методологічний, політико-правовий та економічний аспекти. – Ужгород: ЗакДУ, 2010. – С. 254-269.
7. Кушнір Н. О. Еколого-економічна ситуація Карпатського єврорегіону в умовах розвитку інтеграційних процесів / Н. О. Кушнір // Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах: зб. матеріалів VI міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 5-16 жовтня 2009 р.). – Луцьк, 2009. – С. 277-281.
8. Кушнір Н. О. Соціально-економічні аспекти розвитку прикордонного регіону в контексті євроінтеграції: дис. канд. екон. наук: 08. 00. 05 / Кушнір Наталія Олексіївна. – Ужгород, 2012. – 216 с.
9. Лендзел М. Досвід Карпатського Єврорегіону: поштовх до переосмислення моделі транскордонного співробітництва / Мирослава Лендзел // На шляху до Європи. Український досвід єврорегіонів. – К.: Логос, 2000. – С. 35-49.
10. Мікула Н. Єврорегіони: досвід та перспективи / Надія Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 222 с.
11. Мітряєва С. Карпатський єврорегіон – інструмент євроінтеграційної стратегії України / С. Мітряєва // Стратегічна панорама. – 2005. – № 1. – С. 42-51.
12. Перхач О. Карпатський єврорегіон: еколого-географічні проблеми / О. Перхач // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – Львів: ЛНУ, 2006. – Вип. 33. – С. 319-325.
13. Приходько В. П. Карпатський єврорегіон / В. П. Приходько, Т. С. Сергієнко, І. М. Сюсько // Нариси історії Закарпаття. – Ужгород, 2003. – Т. III (1946-1991). – С. 268-278.

14. Скиба І. І. Карпатський євро регіон (1993-2013 рр.) / Скиба І. І. // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. – Ужгород: Видавництво УЖНУ «Говерла», 2013. – Вип. 30. – С. 63-72.

15. Студенніков І. Транскордонне співробітництво та його роль в процесі європейської інтеграції України [Електронний ресурс] / Ігор Студенніков // Міжнародні зв'язки України: науки пошуки і знахідки. – К. : Ін-т історії України НАН України, 2006. – Вип. 15. – Режим доступу: crs.org.ua/assets/files/cross-border.doc

16. Уманців Б. Геополітичні фактори розвитку Карпатського Євро регіону / Б. Уманців // Стратегія сталого розвитку Закарпаття: еколого-економічні та соціальні моделі (Матеріали регіональної науково-практичної конференції, 30 листопада 2001 р.). – Ужгород: Патент, 2001. – С. 436-444.

17. Carpathian Euroregion and external borders of the Enlarged European Union confronting the effects of Schengen. – Kosice, 2003. – 178 p.

18. Malikowski M. Euroregion Karpacki a akcesja Polski do Unii Europejskiej / M. Malikowski, K. Malicki, H. Kotarski // Granice i pogranicza nowej Unii Europejskiej. – Kraków: Nowos, 2005. – S. 77-97.

19. Mytryayeva S. Role of the Carpathian Euroregion in strengthening security and stability in Central Eastern Europe / Svitlana Mytryayeva // Academic and Applied Research in Military Science. – 2004. – Vol. 3, No. 4. – P. 549-557.

20. Mytryayeva S. The Role of the Carpathian Euroregion in Overcoming Possible Negative Effects of the Implementation of the Schengen Acquis: a view from Ukraine / Svitlana Mytryayeva, Eva Kish, Lyudmila Fedorchuk, Volodymyr Prykhod'ko // Role of the Carpathian Euroregion in Mitigating Possible Negative Effects of Schengen. – Prešov, 2001. – P. 11-20.

21. Süli-Zakar I. Transborder cooperation on the new eastern EU border. System problems of the transborder cooperation and the Carpathian Euroregion [Electronic resource] / István Süli-Zakar, Brigitta Majorné-László // Транскордонне співробітництво на нових східних кордонах ЄС: матеріали міжнародної конференції (15-16 квітня 2009 р., м. Ужгород). – Ужгород: Ліра, 2009. – Access mode: <http://old.niss.gov.ua/book/Mitryayeva2009/16.pdf>

Пугачова Д. В.

ДАНІЯ ТА НАТО: ЕВОЛЮЦІЯ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН

На півночі Європи розташовується Королівство Данія – одна із країн, що заснувала Північноатлантичний Альянс – НАТО. У 1949 р. більшість населення Данії виступила за приєднання до Альянсу і реалізувала це через Соціал-демократичну партію, яка на той час (і, власне, до сьогодні) представляла найширші верстви датського суспільства і активно підтримувала ідею вступу країни до військово-політичного блоку.

Данія, як і сусіднє Королівство Норвегія, аби мати можливість змінювати свою позицію залежно від міжнародної ситуації і відносин із союзниками, заявила, що не має наміру розміщувати на своїй території в мирний час військові бази і ядерну зброю. Також, країна бажала обмежити військову діяльність інших держав на острові Борнхольм (та з часом Данія все ж змінила тактику, що прослідковується з рішення парламенту країни від 1996 р., про дозвіл розміщення бойових літаків і кораблів країн НАТО в місті Рьонне, що знаходиться на вищезазначеному острові). Така позиція,